

Lapsi- ja
perhepalveluiden
muutosohjelma

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Muistio 30.10.2018

Päijät-Hämeen maakunnallinen Lapsi- ja perhepalveluiden (LAPE) ohjausryhmä

Aika: 31.10.2018 klo 13:00 - 15:00

Paikka: Metelinmäki-kabinetti, Wanha Herra, Laaksokatu 17, Lahti

Jukka Ihalainen , Lahden Ensi- ja turvakoti ry	Varajäsen: Kristiina Mattinen, Pelastakaa Lapset ry:n Etelä-Suomen aluetoimisto
Minna Veistilä, sosiaalijohtaja, Sysmä	Varajäsen: Tuula Mäkinen, hallintojohtaja, Sysmä
Pirjo Hepo-oja, hyvinvointijohtaja, Heinola	Varajäsen: Kirsi Korttila, sosiaali- ja terveysjohtaja, Heinola Kirsi Mäkilä , hyvinvointikoordinaattori, Heinola
Timo Ahvo , sivistystoimenjohtaja, Orimattila	
Hanna Rapatti, erityisopetuksen rehtori, Hollolan sivistystoimi	Varajäsen: Sanna Plit-Rehula, rehtori, Hollola
Anjariitta Carlson , sivistystoimen kehittämisspäällikkö, Lahti	Puheenjohtaja
Lassi Kilponen , opetus- ja kasvatusjohtaja, Lahti	Ulla Sepponen , erityisasiantuntija, Lahti
Sari Lahti , tulosaluejohtaja, lapsiperhepalvelut, PHHYKY	
Eija Kallio, tulosityksikköpäällikkö, lastensuojelu, PHHYKY	
Niina Viholainen , tulosityksikköpäällikkö, lapsiperheiden tuki, PHHYKY	
Hannele Poutiainen , tulosityksikköpäällikkö lasten ja nuorten hyvinvointi, PHHYKY	
Mikko Lavonius , lastentautien ylilääkäri,	Varajäsen: Maria Virkki, hallintoylilääkäri,

PHHYKY	PHHYKY
Riitta Särkiö , pappi, Lahden seurakuntayhtymä	Varajäsen: Seppo Vesala, Kasvatus- ja perheasioiden johtaja, Lahden seurakuntayhtymä
Kati Peltonen , TKI-johtaja, Lahden ammattikorkeakoulu	Varajäsen: Marja-Liisa Sabbah, Lahden diakonia instituutti (Dila)
Sini Bondarew, Lahden nuorisovaltuusto	
Päivi Salonen, lastentautien ja yleislääketieteen erikoislääkäri, PHHYKY	
Virpi Lehtinen , palveluesimies, Lasten ja nuorten kuntoutus, PHHYKY	Varajäsen: Päivi Nevalainen, vastaava terapeutti
Marja Okker, tulosyksiköpäällikkö, lastenpsykiatrian ylilääkäri, PHHYKY	
Jani Penttilä, tulosyksiköpäällikkö, nuorisopsykiatrian ylilääkäri, PHHYKY	
Markku Lehikoinen, viestintä, PHHYKY	
Pauliina Koskela , vapaa-aikavastaava, koulukuraattori, Padasjoki	
Kirsi Kuusinen-James, johtaja, Sosiaalialan osaamiskeskus Verso	
Tuija Åstedt , LAPE- projektipäällikkö	
Anne Haavisto, LAPE- projektisuunnittelija	
Hilkka Kemppi , asiantuntija, toimintakulttuurin muutos, LAPE	
Marita Moisander-Pohjonen , LAPE- projektisuunnittelija	
Pia Harmokivi, sivistystoimenjohtaja, litti	
Johanna Huttunen , hyvinvointiohjaaja, Hartola	
Petri Käkönen, rehtori-sivistysjohtaja, Kärkölä	
Matti Kettunen , hyvinvointijohtaja, Asikkala	
Elina Vesterinen , LAPE- muutosagentti	
Katja Bergbacka , projektipäällikkö, OKM	

Käsittävät asiat

1. Kokouksen avaus
2. Edellisen kokouksen muistio hyväksyttiin.

Lapsilähtöisen budjettianalyysin käsittely siirtyy 11/2018 kokoukseen.

3. Owl Group Oy:n kansallinen ulkoinen arviointi / Olli Oosi

Owl Group esitteli kansallisen LAPE-muutosohjelman arvioinnin tuloksia. Owl Group tekee kolmen kärkihankkeen (LAPE, I&O ja palvelut asiakaslähtöiseksi) arvioinnit.

LAPE poikkeaa muista kärkihankkeista sillä, että LAPEssa kehitetään kansallisesti mittavan suurta muutosta ja kehittämiseen käytettävissä oleva aika on ollut lyhyt. Ulkoisen arvioinnin tehtävänä oli mm. maakunnallisten hankkeiden kokonaisarviointi, palvelurakenteiden ja toimintamallien sekä muutosagentti-toimintamallin arviointi.

Ulkoisen arvioinnin tiedonkeruu on tehty hankepäälliköiden, muutosagenttien ja sidosryhmien haastatteluilla ja kyselyillä. Päijät-Hämeestä on tullut joitakin vastauksia. Owl Groupin väliraportti on tulossa marraskuussa. Kysely toteutettiin 29.8 - 14.9 välisenä aikana LAPE-hanketoimijoille. Kuntakysely on toteutettu 11.9 - 26.9 välisenä aikana. Päijät-Hämeessä vastauksia on saatu vain kymmenen kappaletta.

Owl Groupin Olli Oosi esitteli kansallisia huomioita eri kehittämisosioista. Alla muutamia nostoja;

Varhaiskasvatus, koulu ja oppilaitos lapsen ja nuoren hyvinvoinnin tukena; osallisuuden ja yhteisöllisyyden nähdään vahvistuneen, osaamistarpeita on tunnistettu, hanke- ja kuntatoimijat ovat nähneet tämän kehittämistyön edenneen hyvin.

Perhekeskustoimintamalli;

Tunnistettu, että käytössä oleva aika on ollut liian lyhyt muutokselle. Kansallisesti noussut esiin se, että perhekeskustoimintamalli on vielä osin abstrakti asia.

Toimintakulttuurin muutos;

Erilaisia painotuksia ollut maakunnittain. Kuntatoimijat ovat todenneet saaneensa työkaluja ja ohjeita. Jatkossa tärkeää vaikuttaa poliittiseen päätöksentekoon.

Erityis- ja vaativan tason palvelut valtakunnallisesti;
Sekä kunnat että lape-toimijat ovat pystyneet uudistamaan lastensuojelua laajasti ihmissuhteita ja ihmissuhteiden jatkuvuutta turvaavaksi.

Muutosagenttien työpanos on nähty tärkeäksi ja koettu toimivan yhteensitovana voimana alueilla.

Keskustelua;

Ohjausryhmässä herätti ihmetystä se, miksi Päijät-Hämeestä on tullut vain 10 vastausta. Ohjausryhmässä on laaja edustus ja ryhmä on aktiivinen. Herännyt kysymys siitä, onko Owl Group toimittanut kyselyt vain kuntien kirjaamoihin, jolloin se merkitsee sitä, että vastauksista puuttuu soten, järjestöjen ja seurakuntien näkemykset. Olli Oosi lupaa selvittää kyselyn levitystavan ja palaa asiaan.

Perhekeskustoimintamalli;

Kansallisessa perhekeskusarvioinnissa on noussut merkittävään osaan näyttöön perustuvat menetelmät. Todetaan, että näyttöön perustuvien menetelmien esittely ja ”valinta” tulivat meille hankalaan hetkeen tarjolle, kun hyvinvointiyhtymä oli juuri perustettu. Meillä pohditaan asiaa uudelleen. Sysmä, Hartola ja osa yhtymän työntekijöistä ovat juuri käyneet lapset puheeksi-menetelmän koulutuksen. Olisi luontevaa selvittää löytyisikö nyt koulutetuista halukkaita lähteä kouluttaja-koulutukseen. Lisäksi 30.10 lapset puheeksi-menetelmää on esitelty isommalle joukolle Lahden kaupungin kirjastossa. Elina Vesterinen selvittelee saisimmeko Suomen mielenterveysseuralta uuden kaikkien näyttöön perustuvien menetelmien esittelytilaisuuden. LAPE-hankkeen koetaan tukeneen perhekeskustoimintamallin kiriä Päijät-Hämeessä. Hyvinvointiyhtymän ja kuntien välinen integraatio on keskeistä ja jatkon stepit ovat nyt helpompia.

Varhaiskasvatus, koulu ja oppilaitos lapsen ja nuorten hyvinvoinnin tukena -osiossa on tehty paljon konkretisointia ja lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman myötä yhteiskehittäminen on vahvistunut.

Vaativan- ja erityistason palvelujen; toivotaan kehittämistä. Päijät-Hämeessä vaativan ja erityistason palveluiden kehittäminen ei ollut valtionavustushaussa. Kehittämistä on kuitenkin tehty osana muutenkin tehtävää työnkehittämistä. Nyt pitäisi kuitenkin tehdä konkreettiset jatkostepit myös vaativan ja erityistason palvelujen kehittämisen osalta ja pitää päättäjät ajan tasalla. Kannattaa jatkaa eteenpäin vaikka onkin sumuista. Hyvinvointiyhtymä ja kunnat tulee saada edelleen kulkemaan yhteen suuntaan. LAPEn tavoitteet ovat järkeviä, siitä on jo osoituksena sekin, että erityispalveluja on kehitetty koko ajan ilman LAPEakin.

Mittarit ja indikaattorit ovat tärkeitä, asioiden esiin tuomiseen toivotaan kansallista tukea. Ikäihmistien asiat monesti tупpaavat jyräämään lasten asioita ja tarpeita.

Ajatuksia juurtumisesta;

- Juurruttaminen vaatii selkeät tavoitteet ja mittarit. Esim. resurssitaistelu ikäihmistien palvelujen kanssa on kiistatonta. Meillä pitäisi olla hyviä perusteluja sille, miksi juuri lapsiin on hyvä satsata. Indikaattoreita on vaan hankittava.
- Seuraavassa stepissä on otettava mukaan vaativan ja erityispalvelujen kehittäminen.
- Sisällöt ja suunnat LAPE-muutoksessa ovat olleet hyviä. On löydetty toisiamme, vaikka aina puuttuu joku. Avuksi tuleminen ja yhdessä tekeminen on tärkeää toimintakulttuurin muutosta.
- Jatkon tuki löytyy tästä ohjausryhmästä, konkretisoidaan nykytilaa ja suuntaa mihin ollaan menossa.
- LAPEn suurin anti on toisaalta tämä laajuus ja valtakunnallinen tuki. Kuntakohtainen kehittäminen ei ole näin tehokasta kuin näin laaja valtakunnallinen muutosohjelman tuki.
- Luottamus siihen, että tämä laaja suunta on oikea. Esimerkiksi varhaiseen tukeen satsaamisessa tarvitaan myös kansallista painetta.
- LAPEssa valtavan onnistunut rakenne. LAPE-agentin koordinaatio nähdään hyvänä nyt ja jatkossakin, tarvitaan joku, joka koordinoi koko maakuntaa.

4. Päijät-Hämeen kuntien/kaupunkien LAPE-ryhmien kyselyn tulokset

Esitellään Päijät-Hämeessä teetetyin kyselyn tuloksia. Kyselyllä kartoitettiin mm. saadun kehittämistuen riittävyttä.

- Keskustelua herätti se, että kuntien lape-ryhmistä puuttuvat poliittiset päätöksentekijät. Huomionarvoista myös nuorisovaltuuston toimijoiden vähyyys sekä vanhempien puuttuminen.
- Kehittämisen tukea on saatu paikalliselta lape-tiimiltä.
- Hanketyöntekijät ovat olleet tärkeitä.
- Kansalliset LAPE-seminaarit ovat olleet hyödyllisiä. Viime LAPE-päivillä oli huomionarvoista se, että meillä on kehitetty isoja kokonaisuuksia.
- Yhteistä viitekehystä kaivataan koordinaation lisäksi. Esim. Lapset puheeksi. Tätä on hyvä viedä eteenpäin ensimmäisessä LAPE -

Lisäksi perhekeskuskehittämisestä on tehty LAMK:n toimesta BIKVA-arviointi, jonka tulokset valmistuvat tämän kuun puolivälissä. Tuloksista raportoidaan ohjausryhmälle 14.11 perhekeskuksen johtamisen työpajassa.

LAPE-yhteistyöryhmän rakentuminen on edennyt suunnitellusti ja samoin perhekeskustoimintamallin koordinaatiovastuu etenee.

Agentin, kuntaryhmien ja yhteistyöryhmän lisäksi kolme järjestöhanketta ovat myös siltaamassa muutoksen jatkuvuutta. Näistä toivotaan esittelyä seuraavaan ohjausryhmään.

5. Muut asiat

- Seuraava kokous on 28.11 ja agendalla ainakin lapsilähtöinen budjettianalyysi. Kokous on Opiston Kunkun kokoushuoneessa, osoitteessa Harjukatu 46. Kokouksen jälkeen klo 15-> on LAPE-Klubi samassa tilassa. LAPE-klubi on kaikille avoin, jakakaa verkostoissanne tietoa. Ilmoittautuminen linkin kautta;
<https://www.webpolsurveys.com/Answer/SurveyParticipation.aspx?SDID=Fin1621438&SID=3854f00b-94e6-4c3a-b14b-275f8500c5cb&dy=932372325>
- Alustavasti kalentereihin merkintä 11.12 maakunnallisesta hyte-seminaari.
- Miten tästä eteenpäin 26-27.11 – konferenssi. Alla ohjelma ja ilmoittautumisohjeet;
<https://thl.fi/fi/ajankohtaista/tapahtumat/tapahtumakalenteri/-/event/3547169>
- Heinolassa tehty palvelukartta liittyen lapsilähtöiseen budjettianalyysiin. Heinolan voi pyytää Pirjo Hepo-ojalta tai Hilikka Kempiltä.

Kokous päätetty; 14.30.

Muistion kirjasi muutosagentti Elina Vesterinen